

PROTECȚIA PROPRIETĂȚII INTELECTUALE ÎN CONTEXTUL NEGOCIERILOR PRIVIND ASOCIEREA LA SPAȚIUL EUROPEAN DE CERCETARE

Dr. conf. cerc. Victor BALMUȘ

INTELLECTUAL PROPERTY PROTECTION IN THE CONTEXT OF NEGOTIATIONS ON ASSOCIATION WITH THE EUROPEAN RESEARCH AREA

The author mentions the importance of adjusting national legislation on intellectual property protection field to EU legislation, particularly in the adjustment of legislation in science and innovation in the negotiations on association with the European Research Area. Based on the analysis of national and doctrinal arguments we proposed order amending and supplementing de lege ferenda the Code on Science and Innovation for bringing normality AGEPI legal status

Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO) „își propune să contribuie la menținerea păcii și securității, promovând colaborarea între popoare prin educație, știință și cultură”, iar în acest scop UNESCO¹:

„c) Ajută la păstrarea, progresul și răspândirea științei:

- îngrijindu-se de conservarea și protecția patrimoniului universal de cărți, opere de artă și alte monumente de importanță istorică sau științifică, și recomandând popoarelor interesate a încheia convențiile internaționale în acest scop;

- stimulând colaborarea între popoare, în toate domeniile activității intelectuale, inclusiv, schimbul internațional de persoane care lucrează în domeniul educației, științei și culturii, precum și schimbul de publicații, obiecte de artă, materiale de laborator și orice fel de documentații utile;

- înlesnind prin metode corespunzătoare de colaborare internațională accesul tuturor popoarelor la materialele publicate în fiecare țară.”

¹ Constituția ONU din 16.11.45 pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO). În: Tratatate internaționale 2/232, 1999. art. I.

Potrivit Strategiei de la Lisabona, colaborarea eficientă între organizațiile de cercetare, inclusiv universitățile și structurile de cercetare din industrie poate facilita circulația și aplicarea ideilor într-o societate bazată pe cunoaștere, precum și creșterea competitivității și a bunăstării.

În aceleași timp, promovarea inovării și creativității este condiționată de identificarea unor mijloace eficiente de protecție a drepturilor de proprietate intelectuală. Evident că din perspectiva asocierii la Spațiul European de Cercetare este benefică armonizarea legislației naționale la dispozițiile Directivei 2004/48/CE privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, care²:

a) armonizează mijloacele minime de care dispun titularii drepturilor și autoritățile publice pentru a combate încălcările drepturilor de proprietate intelectuală:

b) instituie, totodată, un cadru general pentru schimbul de informații și cooperarea administrativă între autoritățile naționale și între acestea și Comisie;

c) prevede norme juridice europene de nivel înalt pentru a asigura respectarea diferitelor tipuri de drepturi care sunt protejate prin regimuri juridice independente (cum sunt drepturile de autor, brevetele, mărcile înregistrate, desenele și modelele, dar și indicațiile geografice și drepturile asupra soiurilor de plante).

Astfel, în contextul asocierii la Spațiul European de Cercetare, inițiativa Academiei de Științe a Moldovei de armonizare a procesului de adoptare a proiectului Codului educației cu cel de completare și modificare a Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259 din 15.07.2004, în conformitate cu bunele practici europene, implică necesitatea întreprinderii unor acțiuni coordonate în domeniul protecției proprietății intelectuale, inclusiv continuarea armonizării ei cu legislația comunitară.

I. Ajustarea la legislația comunitară actualizată³, inclusiv la prevederile:

² Raport al Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, Bruxelles, 22.12.2010, COM(2010) 779 final, Aplicarea Directivei 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, SEC(2010) 1589 final.

³ Rezoluția Consiliului din 1 martie 2010 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală pe piața internă (2010/C 56/01); Recomandarea Comisiei din 10 aprilie 2008 privind gestionarea proprietății intelectuale în activitățile de transfer de cunoștințe și Codul de bune practici pentru universități și alte organizații publice de cercetare C(2008) 1329; Rezoluția legislativă a Parlamentului European din 25 aprilie 2007 referitoare la propunerea modificată de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind măsurile penale menite să asigure respectarea drepturilor de proprietate intelectuală (COM(2006)0168 - C6-0233/2005 - 2005/0127(COD)) etc.

1. Recomandării Comisiei din 10 aprilie 2008 privind gestionarea proprietății intelectuale în activitățile de transfer de cunoștințe și Codul de bune practici pentru universități și alte organizații publice de cercetare.

2. Rezoluției Consiliului din 1 martie 2010 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală pe piața internă.

Mai mult, potrivit pct. 9 din Planul de acțiuni privind implementarea Recomandărilor Comisiei Europene pentru instituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (ZLSAC) dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1125 din 14 decembrie 2010, în anul curent „Republica Moldova va asigura implementarea legislației în domeniul IPR” prin intermediul AGEPI.

Astfel, considerăm că atât organizațiile din sfera științei și inovării subordonate Academiei de Științe, cât și Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală dispun de un potențial important, dar nevalorificat la capitolul „fructificarea rezultatelor cercetării finanțate din fonduri publice”, „gestionarea adecvată a proprietății intelectuale”, „transferul de cunoștințe” pentru „generarea de beneficii socio-economice, pentru atragerea studenților și a oamenilor de știință, precum și pentru atragerea de finanțare pentru cercetare.”⁴

În opinia noastră, nu trebuie tolerată ignorarea de către unii cercetători științifici și chiar conducători ai organizațiilor din sfera științei și inovării subordonate Academiei de Științe, a actelor normative care reglementează modul de înregistrare a rezultatelor cercetării științifice – obiecte ale proprietății intelectuale⁵. Însă nu trebuie să uităm că aceasta se face cu acordul tacit al persoanelor responsabile de

înregistrarea rezultatelor cercetării științifice, angajați ai AGEPI.

La fel de îngrijorătoare este calitatea ajustării legislației naționale privind protecția proprietății intelectuale la aquis-ul comunitar. Considerăm nefondate prevederile Legii nr. 50 din 07.03.2008 privind protecția invențiilor⁶ care, în opinia noastră, ar trebui să se regăsească în Codul de procedură civilă la fel ca și cele din art. 127¹-127³, deoarece contravin Legii privind actele legislative nr. 780 din 27.12.2001⁷ și reprezintă o ingerință în activitatea autorității judecătorești.⁸

Dacă potrivit Legii taxei de stat reclamanții „sunt scutiți de plata taxei de stat în instanțele judecătorești în acțiunile ce reies din dreptul de autor și drepturile conexe, din dreptul asupra invențiilor, desenelor și modelelor industriale, soiurilor de plante, topografiilor circuitelor integrate, precum și asupra propunerilor de raționalizare”⁹, apoi Legea privind protecția invențiilor nr. 50 din 07.03.2008¹⁰ abundă de taxe. Poate că prea multe din acțiunile pretendenților și reclamanților sunt taxate? Probabil, aceasta se datorează și statutului inadecvat de întreprindere de stat cu atribuții ale autorității de stat, iar taxarea excesivă – conformării scopului statutar de a obține profit până și în detrimentul misiunii principale.

II. Operarea unor modificări și completări în Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova, inclusiv în Capitolul VII. Protecția proprietății intelectuale și asigurarea informațională a sferei științei și inovării.

Considerăm incert statutul actual al Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, deoarece, potrivit Codului cu privire la știință și inovare¹¹, aceasta „organizează și efectuează protecția juridică a proprietății intelectuale sub formă de proprietate industrială, drepturi de autor și de drepturi conexe pe teritoriul Republicii Moldova, are statut de întreprindere de stat și își desfășoară activitatea pe principiile autogestunii și autofinanțării.”

⁴ Recomandarea Comisiei din 10 aprilie 2008 privind gestionarea proprietății intelectuale în activitățile de transfer de cunoștințe și Codul de bune practici pentru universități și alte organizații publice de cercetare, notificată cu numărul C(2008) 1329.

⁵ Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259 din 15.07.2004. În: Monitorul Oficial 125-129/663, 30.07.2004, art. 117, alin. (3)-(7); Regulamentul cu privire la înregistrarea și evidența de stat a rezultatelor activității de cercetare științifică, anexa la Acordul de parteneriat între Guvern și Academia de Științe a Moldovei pentru anii 2009-2012, aprobat prin Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Acordului de parteneriat între Guvern și Academia de Științe a Moldovei pentru anii 2009-2012 27/22.01.2009, În: Monitorul Oficial 19-21/79, 03.02.2009; Hotărârea Guvernului despre aprobarea Regulamentului privind obiectele de proprietate intelectuală create în cadrul exercitării atribuțiilor de serviciu nr. 1609 din 31.12.2003, În: Monitorul Oficial 6-12/76, 01.01.2004, art. 17-24⁵; Legea privind protecția invențiilor nr. 50 din 07.03.2008, În: Monitorul Oficial 117-119/455, 04.07.2008, art.15 alin. (10).

⁶ Legea nr. 50 din 07.03.2008 privind protecția invențiilor, În: Monitorul Oficial 117-119/455, 04.07.2008, art. 75-83, 85.

⁷ Legea privind actele legislative nr. 780 din 27.12.2001. În: Monitorul Oficial 36-38/210, 14.03.2002, art. 6, 15, 25, 29, 52, 53.

⁸ Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225 din 30.05.2003. În: Monitorul Oficial 111-115/451, 12.06.2003, art. 127¹-127³.

⁹ Legea taxei de stat nr. 1216 din 03.12.92. În: Monitorul Oficial 12/359, 30.12.1992, art. 4 alin. (1) pct. 2).

¹⁰ Legea nr. 50 din 07.03.2008 privind protecția invențiilor, În: Monitorul Oficial 117-119/455, 04.07.2008, art. 75-83, 85.

¹¹ Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259 din 15.07.2004. În: Monitorul Oficial 125-129/663, 30.07.2004, art. 106 alin. (1).

Constituția Republicii Moldova conține termenul „organizații legal constituite”¹², însă alte acte legislative ale Republicii Moldova îl utilizează destul de rar. De cele mai multe ori, legiuitorul apela la sintagma calchiată din limba rusă „*întreprinderi, instituții și organizații*”¹³.

Codul civil stipulează că „*Persoană juridică este organizația care are un patrimoniu distinct și răspunde pentru obligațiile sale cu acest patrimoniu, poate să dobândească și să exercite în nume propriu drepturi patrimoniale și personale nepatrimoniale, să-și asume obligații, poate fi reclamant și pîrît în instanță de judecată*”¹⁴. ***Dar, deoarece atât întreprinderile, cât și instituțiile, fiind persoane juridice, sunt organizații, iar sintagma ar fi adecvată în redacția „organizații, inclusiv întreprinderi și instituții”. Deci, putem să punem semnul egalității între termenul „persoană juridică” și termenul „organizație”.***

Articolul 55. Noțiunea de persoană juridică

(1) Persoană juridică este organizația care are un patrimoniu distinct și răspunde pentru obligațiile sale cu acest patrimoniu, poate să dobândească și să exercite în nume propriu drepturi patrimoniale și personale nepatrimoniale, să-și asume obligații, poate fi reclamant și pîrît în instanță de judecată. Codul civil. nr. 1107 din 06.06.2002 // *Monitorul Oficial 82-86/661, 22.06.2002.*

Analiza legislației Republicii Moldova demonstrează că, după adoptarea Codului civil, legislatorul a început să utilizeze destul de frecvent termenul de „organizație”, inclusiv în cadrul normelor de drept

¹² Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29.07.94, În: Monitorul Oficial 1, 12.08.1994, art. 52 alin. (2).

¹³ Legea cu privire la prevenirea și combaterea corupției nr. 90 din 25.04.2008, În: Monitorul Oficial 103-105/391, 13.06.2008, art. 15 lit. a); Legea cu privire la probațiune nr. 8 din 14.02.2008, În: Monitorul Oficial 103-105/389, 13.06.2008, art. 20 alin. (1)-(3), art. 24 alin. (1) lit. g); Legea privind administrarea și deținerea proprietății publice nr. 121 din 04.05.2007, Monitorul Oficial 90-93/401, 29.06.2007, art. 50 alin. (3) lit. a); Legea cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat nr. 134 din 13.06.2008, În: Monitorul Oficial 120-121/470, 08.07.2008, art. 10 lit. a), art. 12 lit. f); Legea privind partidele politice nr. 294 din 21.12.2007, În: Monitorul Oficial 42-44/119, 29.02.2008, art. 2 alin. 3, art. 26 alin. 5; Legea cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare nr. 138 din 21.06.2007, În: Monitorul Oficial 107-111/476, 27.07.2007, art. 3, art. 17 alin. (1) lit. c); Legea cu privire la mărirea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală nr. 1593 din 26.12.2002, În: Monitorul Oficial 18-19/57, 08.02.2003, art. 2; Legea culturii nr. 413 din 27.05.99, În: Monitorul Oficial 83-86/401, 05.08.1999, art. 2; Legea cu privire la asociațiile obștești nr. 837/17.05.96, În: Monitorul Oficial 6/54, 23.01.1997, art. 27 alin. (3).

¹⁴ Codul civil nr. 1107 din 06.06.2002, în: Monitorul Oficial 82-86/661, 22.06.2002, art. 55 alin. (1).

public¹⁵. Astfel, sintagma „*întreprinderi, instituții și organizații*”, în opinia noastră reprezintă o *tautologie inadmisibilă, deoarece atât întreprinderile, cât și instituțiile sunt, în cele din urmă, organizații care, spre deosebire de organele puterii executive, nu administrează, ci exercită funcții economice, social-culturale și de altă natură, în scopul satisfacerii necesităților materiale, spirituale și de alt gen ale cetățenilor, societății și statului. În această calitate ele nu dispun de atribuții ale puterii și nu sunt subiecți ai administrării*”¹⁶.

Potrivit Codului civil, „organizațiile necomerciale” sunt cele al căror „scop este altul decât ob-

¹⁵ Legea privind protecția invențiilor nr. 50 din 07.03.2008, În: Monitorul Oficial 117-119/455, 04.07.2008, art. 5 alin. (1) lit. g), (3); Legea privind transplantul de organe, țesuturi și celule umane nr. 42 din 06.03.2008, În: Monitorul Oficial 81/273, 25.04.2008, art. 29 alin. (2) lit. d); Legea privind protecția soiurilor de plante nr. 39 din 29.02.2008, în: Monitorul Oficial 99-101/364, 06.06.2008, art. 5 alin. (2), (4); Legea privind protecția mărcilor nr. 38 din 29.02.2008, În: Monitorul Oficial 99-101/362, 06.06.2008, art. 4 alin. (3), art. 7 alin. (1) lit. h); Legea pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare pe anii 2008-2011, nr. 295 din 21.12.2007, În: Monitorul Oficial 18-20/57, 29.01.2008; Legea privind partidele politice nr. 294 din 21.12.2007, În: Monitorul Oficial 42-44/119, 29.02.2008, art. 1-4, art. 8, 14, 19, 26, 29, art. 33 alin. (2), 32, art. 34 alin. (2); Legea cu privire la tutun și la articolele din tutun nr. 278 din 14.12.2007, În: Monitorul Oficial 47-48/139, 07.03.2008, art. 17 lit. e); Legea comunicațiilor electronice nr. 241 din 15.11.2007, În: Monitorul Oficial 51-54/155, 14.03.2008, art. 7 alin. (1)-(3), art. 10 alin. (5), art. 13 alin. (1), lit. c), d), art. 20 alin. (2), lit. i); Legea regnului vegetal nr. 239 din 08.11.2007, În: Monitorul Oficial 40-41/114, 26.02.2008, art. 13 lit. a); Legea privind activitatea sanitar-veterinară, nr. 221 din 19.10.2007, În: Monitorul Oficial 51-54/153, 14.03.2008, art. 11 alin. (1), art. 35 alin. (3), art. 38; Legea privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali nr. 220 din 19.10.2007, În: Monitorul Oficial 184-187/711, 30.11.2007, art. 7 alin. (2); Legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului nr. 190 din 26.07.2007, În: Monitorul Oficial 141-145/597, 07.09.2007, art. 4 lit. l), art. 14 alin. 5 lit. a)-c); Legea cu privire la Serviciul Grăniceri nr. 162 din 13.07.2007, În: Monitorul Oficial 157-160/612, 05.10.2007, art. 20 alin. (1); Legea asociațiilor de economii și împrumut nr. 139 din 21.06.2007, În: Monitorul Oficial 112-116/506, 03.08.2007, art. 3, art. 16 alin. (1), art. 27 alin. (1); Legea cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare nr. 138 din 21.06.2007, În: Monitorul Oficial 107-111/476, 27.07.2007, art. 3, art. 14, art. 18; Legea privind societățile cu răspundere limitată nr. 135 din 14.06.2007, În: Monitorul Oficial 127-130/548, 17.08.2007, art. 3, 4; Legea privind administrarea și deținerea proprietății publice nr. 121 din 04.05.2007, În: Monitorul Oficial 90-93/401, 29.06.2007, art. 20 alin. (3), art. 50 alin. (3) lit. a), 58 alin. (2) lit. d); Legea contabilității nr. 113 din 27.04.2007, În: Monitorul Oficial 90-93/399, 29.06.2007, art. 2, art. 13 alin. (3) lit. c), art. 15 alin. (2), art. 36 alin. (1) lit. c); Legea privind administrația publică locală nr. 436 din 28.12.2006, În: Monitorul Oficial 32-35/116, 09.03.2007, art. 84; Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar nr. 355 din 23.12.2005, În: Monitorul Oficial 35-38/148, 03.03.2006, art. 29 alin. (3), (4).

¹⁶ Алехин, А.П. Кармолицкий, А.А. Козлов, Ю.М. Административное право Российской Федерации, Москва: Зерцало, 2000, с. 205.

ținerea de venit” și acestea sunt divizate în asociații, fundații și instituții. Instituțiile pot fi private și publice (de stat și municipale) și, de regulă, se specializează în practicarea unei activități oarecare (instituțiile medicale, instituțiile de învățământ etc.). Codul civil invocă restricții rigide instituțiilor publice din Republica Moldova, limitând atât tipul fondatorilor, cât și lipsindu-le de dreptul de a institui alte persoane juridice, cu excepția uniunii de persoane juridice¹⁷:

a) se constituie „de fondator (fondatori) pentru exercitarea unor funcții de administrare, sociale, culturale, de învățământ și altor funcții cu caracter necomercial, fiind finanțată parțial sau integral de acesta (aceștia);

b) „pot avea calitate de fondator persoanele fizice și cele juridice, inclusiv *persoanele juridice de drept public*”;

c) „sunt în drept să desfășoare orice gen de activitate neinterzis de lege, care ține de realizarea scopurilor prevăzute de statut, inclusiv activitatea economică ce rezultă nemijlocit din scopul prevăzut în statut.”.

În concepția fondatorului teoriei instituționaliste, prof. Maurice Hauriou „instituția este o idee sau o întreprindere care se realizează și durează juridic într-un mediu social; pentru realizarea acestei idei, se organizează o putere care o procură organele; pe de altă parte, între membrii grupului social interesați în realizarea ideii, se produc manifestări ale acordului de voință dirijate prin organe ale puterii și reglementate prin proceduri”¹⁸.

Astfel, „într-un sens general, termenul de *instituție* își trage rădăcinile semantice din verbul latin *institutio* (a întemeia, a ridica, a așeza cu temei) sau din *institutum* (obicei, principiu de organizare, rânduială, așezământ). Toate aceste sensuri presupun intervenția indivizilor investiți cu o autoritate pe care o exercită asupra altora, în vederea realizării anumitor interese (personale sau de grup). În limbajul comun, noțiunea de instituție desemnează instituțiile care au un statut, reguli de funcționare și acționează pentru realizarea anumitor nevoi colective (sociale). Modelul tipic de organizație care întrunește condițiile enunțate este statul”, iar „... dreptul constituțional limitează instituția socială la autoritățile instituite prin textele constituționale, la modul lor de funcționare și la interferența lor în procesul

de exercitare a puterii politice. Știința juridică folosește îndeobște termenul de instituție în sensul de ansamblu unitar de norme general-obigatorii care reglementează anumite relații potrivit unor metode particulare (instituții juridice). Trăsăturile comune ale tuturor accepțiunilor termenului de instituție se regăsesc în conținutul noțiunii de instituție politică și sunt următoarele:

- a) este formată dintr-un colectiv de indivizi;
- b) acționează în mod permanent pentru realizarea unui interes public;
- c) are un caracter stabil;
- d) modul de constituire și atribuțiile sunt prevăzute de Constituție sau alte acte legislative;
- e) este constituită pentru satisfacerea unor interese sociale;
- f) dispune de autoritate pe care o exercită în mod legitim și legal asupra unei colectivități umane care nu are, în principiu, o altă alternativă decât de a se supune voinței instituției respective.”¹⁹.

Tradițional, în sistemul de drept romano-germanic, legiuitorul recurge la definirea termenilor pe care îi utilizează în conținutul unor reglementări juridice. Potrivit prof. Ioan Vida, pentru a se realiza o armonioasă exprimare a conceptelor juridice este necesar ca fiecare concept să fie exprimat printr-un termen adecvat, definițiile termenilor „nu pot fi extrapolate de la un act normativ la altul și nici de la o ramură de drept la alta, în afara unei împuterniciri legale date în acest sens de către legiuitor”²⁰.

Regulamentul Guvernului Republicii Moldova stipulează că acesta este „*autoritatea publică executivă supremă responsabilă în fața Parlamentului, care încadrează ministerele – autorități ale administrației publice centrale sau „organe centrale de specialitate ale statului”*”²¹. Acestea „traduc în viață, în temeiul legii, politica Guvernului, hotărârile și dispozițiile lui, conduc domeniile încredințate și sunt responsabile de activitatea lor”, iar „în scopul conducerii, coordonării și exercitării controlului în domeniul organizării economiei și în alte domenii care nu intră nemijlocit în atribuțiile ministerelor, se înființează, în condițiile legii, și *alte autorități administrative*”²².

¹⁹ Ionescu, Cristian. Drept constituțional și instituții politice, ed. 2. București: ALL Beck, 2004, p. 26, 31.

²⁰ Vida, I. Manual de legistică formală. București: Lumina Lex, 2004, p. 73, 110.

²¹ Hotărîre despre aprobarea Regulamentului Guvernului Republicii Moldova nr. 34 din 17.01.2001, În: Monitorul Oficial 8-10/73, 25.01.2001, pct. 1-3.

²² Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29.07.94, În: Monitorul Oficial 1, 12.08.1994, art. 107 alin. (1), (2).

¹⁷ Codul civil nr. 1107 din 06.06.2002, În: Monitorul Oficial 82-86/661, 22.06.2002, art. 180, art. 183 alin. (1), art. 184, art. 187, 188.

¹⁸ Hauriou, Maurice. La théorie de l'institution et de la fondation, Paris: Sirey, 1925, p. 10. În: Ionescu, Cristian. Drept constituțional și instituții politice, vol. 1. București: Lumina Lex, 1997, p. 33.

Potrivit Legii cu privire la Guvern²³, pe lângă organele centrale de specialitate ale administrației publice există:

„2) alte autorități administrative centrale (*organe, inclusiv de ocrotire a normelor de drept*) ale administrației publice centrale cu personalitate juridică)²⁴;

Deși „organele împuternicite să exercite o parte din funcțiile (atribuțiile) Guvernului posedă personalitate juridică doar dacă aceasta decurge din prevederile legii sau, în cazurile expres prevăzute de lege, din actele autorităților administrației publice centrale sau locale”, prin derogare, organizațiile de drept public se pot înființa și altfel, în cazuri expres prevăzute de lege²⁵. Cu toate acestea, există un număr mare de autorități administrative neîncadrate în art. 24 din Legea cu privire la Guvern:

a) *organe (autorități) centrale de specialitate în domeniu, autonome, cu personalitate juridică*²⁶;

b) *organe (autorități) centrale de specialitate,*

²³ Legea cu privire la Guvern nr. 64 din 31.05.90, În: *Veștile* 8/191, 30.08.1990, art. 24.

²⁴ Legea cu privire la Serviciul Grăniceri nr. 162 din 13.07.2007, În: *Monitorul Oficial* 157-160/612, 05.10.2007, art. 1 alin. (1); Hotărâre cu privire la aprobarea Regulamentului Biroului Național de Statistică și componenței nominale a Colegiului Biroului Național de Statistică nr. 1049 din 06.10.2005, În: *Monitorul Oficial* 135-138/1131, 14.10.2005, pct. 1, 3; Hotărâre pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Biroului Relații Interetnice, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acestuia nr. 43 din 02.02.2010, În: *Monitorul Oficial* 18-19/80, 05.02.2010, pct. 2, 3; Hotărâre pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Agenției Relații Funciare și Cadastru, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acesteia nr. 383 din 12.05.2010, În: *Monitorul Oficial* 75-77/453, 18.05.2010, pct. 2; Legea privind achizițiile publice nr. 96 din 13.04.2007, În: *Monitorul Oficial* 107-111/470, 27.07.2007, art. 8 alin. (1); Legea cu privire la Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției nr. 1104 din 06.06.2002, În: *Monitorul Oficial* 91-94/668, 27.06.2002, art. 1, 3, 4.

²⁵ Codul civil nr. 1107 din 06.06.2002, *Monitorul Oficial* 82-86/661, 22.06.2002, art. 58 alin. (2), (3).

²⁶ Legea privind Comisia Națională a Pieței Financiare nr. 192 din 12.11.98, În: *Monitorul Oficial* 22-23/91, 04.03.1999, art. 1; Hotărârea cu privire la aprobarea Regulamentului și bugetului Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 574 din 21.06.99, În: *Monitorul Oficial* 67-69/611, 01.07.1999, pct. 1, 2, 4; Hotărâre cu privire la aprobarea Regulamentului Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației nr. 905 din 28.07.2008, În: *Monitorul Oficial* 143-144/917, 05.08.2008, pct. 3; Legea cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat nr. 134 din 13.06.2008, În: *Monitorul Oficial* 120-121/470, 08.07.2008, art. 1 alin. (1); art. 9 alin. (2); Legea cu privire la aprobarea Regulamentului Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, structurii, personalului-limită și a modului de finanțare a Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal nr. 182 din 10.07.2008, În: *Monitorul Oficial* 140-142/578, 01.08.2008, anexa nr. 1, pct. 1.

*în subordinea unui minister, cu personalitate juridică*²⁷.

Cu toate că Regulamentul Agenției medicamentului nu stipulează că aceasta este organ (autoritate centrală) de specialitate, în pct. 2 se prevede că Agenția „are ca scop de bază realizarea politicii statului în domeniul medicamentului și activității farmaceutice”²⁸.

Deși, potrivit Constituției Republicii Moldova, „statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, ... precum și serviciile sociale necesare”²⁹, constatăm că „serviciile sociale” sunt acordate de autoritățile administrative, însă prestarea serviciilor publice reprezintă esența activității instituțiilor publice.

Prin urmare, legislația națională subînțelege prin termenul „organizație de drept public” atât

²⁷ Hotărâre pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Agenției Turismului, a structurii și efectivului-limită ale acesteia nr. 851 din 21.12.2009, În: *Monitorul Oficial* 191-192/928, 25.12.2009, pct. 2, 3; Hotărâre cu privire la aprobarea structurii, efectivului-limită și Regulamentului Agenției Proprietății Publice de pe lângă Ministerul Economiei și Comerțului nr. 1008 din 10.09.2007, În: *Monitorul Oficial* 146-148/1049, 14.09.2007, pct. 1, 2, 4; Hotărâre privind aprobarea Regulamentului, structurii organizaționale și efectivului-limită ale Agenției Naționale de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice nr. 328 din 23.03.2007, În: *Monitorul Oficial* 43-46/344, 30.03.2007, pct. 1-3, 7; Hotărâre cu privire la aprobarea Regulamentului, structurii și efectivului-limită ale Agenției Medicamentului nr. 1252 din 01.12.2005, În: *Monitorul Oficial* 168-171/1369, 16.12.2005, pct. 1, 2, 4; Hotărâre cu privire la aprobarea Regulamentului Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale nr. 485 din 12.08.2009, În: *Monitorul Oficial* 124-126/536, 14.08.2009, pct. 1, 3; Hotărâre cu privire la Agenția pentru Eficiență Energetică nr. 1173 din 21.12.2010, În: *Monitorul Oficial* 254-256/1291, 24.12.2010, pct. 1-3; Hotărâre cu privire la Agenția de Stat pentru Protecția Moralității pe lângă Ministerul Culturii nr. 1400 din 17.12.2001, În: *Monitorul Oficial* 158-160/1455, 27.12.2001, pct. 2, 3; Hotărâre cu privire la aprobarea structurii și Regulamentului Serviciului de Stat de Arhivă al Republicii Moldova nr. 400 din 09.06.94, *Monitor* 7/58, 30.07.1994, pct. 1; Hotărâre cu privire la Inspectoratul Principal de Stat pentru Supravegherea Tehnică a Obiectelor Industriale Periculoase nr. 765 din 24.06.2008, În: *Monitorul Oficial* 112-114/760, 27.06.2008, pct. 1; Hotărâre cu privire la Inspectoratul Principal de Stat pentru Supravegherea Pieței, Metrologie și Protecție a Consumatorilor nr. 757 din 23.06.2008, În: *Monitorul Oficial* 112-114/756, 27.06.2008, pct. 1; Hotărâre cu privire la unele aspecte ale activității instituțiilor subordonate Ministerului Justiției nr. 488 din 29.03.2008, În: *Monitorul Oficial* 69-71/465, 04.04.2008, pct. 1, 2.

²⁸ Hotărâre cu privire la aprobarea Regulamentului, structurii și efectivului-limită ale Agenției Medicamentului nr. 1252 din 01.12.2005, În: *Monitorul Oficial* 168-171/1369, 16.12.2005, pct. 2.

²⁹ Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29.07.94, În: *Monitorul Oficial* 1, 12.08.1994, art. 47.

organizațiile necomerciale (instituțiile publice (de stat sau municipale)) instituite de autoritățile publice, cât și organele (autoritățile publice) centrale și locale, care pot avea doar forma juridică de organizare – instituție publică.

Pentru constituirea instituțiilor publice autonome (în știință și inovare, învățământ, protecția proprietății intelectuale etc.), care ar dispune de dreptul de a desfășura activitatea de antreprenariat orientată nemijlocit spre atingerea scopului prevăzut în statut – utilizarea autonomă a mijloacelor financiare proprii – este necesară modificarea și completarea Codului civil după cum urmează:

a) completarea art. 183 în final cu următoarele alineate:

„(6) Instituția poate fi autonomă.

(7) Instituția autonomă răspunde pentru obligațiile sale cu întregul său patrimoniu, exceptând fondurile fixe transmise de fondator (fondatori) sau cele achiziționate din mijloacele financiare alocate de fondator (fondatori).

(8) Fondatorul nu răspunde pentru obligațiile instituției autonome.”

b) expunerea:

- alin. (2) al art. 184 în următoarea redacție: „Instituția publică autonomă poate fonda persoane juridice în condițiile legii, inclusiv uniuni de persoane juridice.”;

- art. 188 în următoarea redacție:

„Articolul 188. Activitatea de antreprenariat a organizației necomerciale.

(1) Organizația necomercială este în drept să desfășoare activitatea de antreprenariat îndreptată nemijlocit spre atingerea scopului prevăzut în statut;

(2) Pentru practicarea activității de antreprenariat, care nu rezultă nemijlocit din scopul prevăzut în statut, organizațiile necomerciale pot fonda societăți comerciale și cooperative;

(3) Dreptul unor anumite categorii de organizații necomerciale de a fonda societăți comerciale și cooperative poate fi limitat prin lege.”.

În ceea ce privește Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, propunem expunerea alin. (1) și (3) art. 106 din Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova în următoarea redacție:

„(1) Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (în continuare – Agenția de Stat) este autoritatea de stat, care realizează politica de stat în domeniul protecției juridice a proprietății intelectuale pe teritoriul Republicii Moldova, sub formă de proprietate industrială, drepturi de autor și de drepturi conexe.

(3) Agenția de Stat are statut de instituție publică autonomă, este independentă în adoptarea hotărârilor privind protecția juridică a obiectelor de proprietate intelectuală.”

Mihai Potârniche. Câșla, Telenești, 2001